

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІКИ

WAYS TO IMPROVE THE MECHANISMS OF STATE ADMINISTRATION IN THE SPHERE OF ECONOMIC PROTECTION

У статті досліджено напрями трансформації законодавчих основ щодо підвищення ефективності системи державного управління у сфері захисту економіки. Обґрунтовує твердження про те, що дані напрями мають базуватися на основі оновленої Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року, котра має першочергово враховувати два основні чинники – широкомасштабне російське воєнне вторгнення та інтенсифікацію євроінтеграційних процесів України.

Під час дослідження використовувалася міждисциплінарна методологія зі сфери наук державного управління, адміністративного права та економічних наук, що дало можливість розглянути дану проблематику з точки зору наукової еkleктики. Серед таких методів використовувалися методи індукції, дедукції, абстрагування, узагальнення, аналізу і синтезу та інші. Центральне місце серед сукупності зазначених методів відведено програмно-цільовому і формально-цільовому методу, який надав можливість сформулювати науково обґрунтовані пропозиції удосконалення організаційно-правового механізму трансформації системи державного управління у сфері захисту економіки.

Матеріали дослідження надали можливість сформулювати головні структурні компоненти стратегічних напрямів, до яких віднесено аналіз і оцінку загроз економіці в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови, напрями подолання загроз економіці, інституційно-ресурсне забезпечення напрямів подолання загроз економіці, контролінг реалізації стратегічних завдань з подолання загроз економіці, удосконалення законодавства щодо захисту економіки, виконання міжнародних зобов'язань щодо трансформації державного управління у сфері захисту економіки, синхронізації зі стратегічними напрямами потребують інші галузеві законодавчі акти.

Окремим напрямом удосконалення системи державного управління у даній статті запропоновано синхронізацію стратегічних напрямів із функціональними механізмами центральних органів виконавчої влади і правоохоронних органів. Резюмовано єдиний напрям трансформації системи державного управління у сфері захисту економіки – європейська інтеграція.

Ключові слова: захист економіки, економічна безпека, механізми державного управління, трансформація економіки, центральні органи виконавчої влади, нормативно-правове регулювання економіки.

The article explores the directions of transformation of the legislative foundations for improving the efficiency of the public administration system in the field of economic protection. The author substantiates the assertion that these areas should be based on the updated Economic Security Strategy of Ukraine for the period up to 2025, which should primarily take into account two main factors – a large-scale Russian military invasion and the intensification of Ukraine's European integration processes.

During the research, an interdisciplinary methodology from the field of public administration, administrative law and economic sciences was used, which made it possible to consider this issue from the point of view of scientific eclecticism. Among such methods, the methods of induction, deduction, abstraction, generalization, analysis and synthesis and others were used. The central place among the totality of the specified methods is given to the program-target and formal-target method, which made it possible to formulate scientifically based proposals for the improvement of the organizational and legal mechanism of the transformation of the state management system in the sphere of economic protection.

The research materials provided an opportunity to formulate the main structural components of strategic directions, which include the analysis and assessment of threats to the economy in a state of war and post-war reconstruction, directions for overcoming threats to the economy, institutional and resource support for directions for overcoming threats to the economy, monitoring the implementation of strategic tasks to overcome threats to the economy, improvement legislation on the protection of the economy, the fulfillment of international obligations on the transformation of public administration in the field of economic protection, synchronization with strategic directions require other sectoral legislative acts.

This article proposes the synchronization of strategic directions with the functional mechanisms of the central executive authorities and law enforcement agencies as a separate direction for improving the public administration system. The only direction of the transformation of the state management system in the sphere of economic protection is summarized – European integration.

Key words: protection of the economy, economic security, mechanisms of public administration, transformation of the economy, central authorities, legal regulation of the economy.

УДК 355.43:359.7(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.33.4>

Карпенко Є.О.

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Постановка проблеми у загальному вигляді З моменту початку широкомасштабного російського вторгнення в Україну актуалізувалися різні вектори захисту сфер суспільних відносин, серед яких економіка зайняла одне з ключових місць, чому сприяв процес євроінтеграції. Інтеграція таких механізмів держав-

ного управління реалізується у рамках Хартії про особливе партнерство НАТО – Україна. Передбачено утворення Комісії НАТО – Україна для консультацій між членами НАТО та Україною з питань безпеки, що становлять спільний інтерес. Комісія НАТО – Україна є постійно діючим координаційним органом, утворе-

ним для забезпечення узгоджених дій органів виконавчої влади у сфері безпеки, зокрема економічної безпеки. Головними завданнями Комісії у сфері економічної безпеки є підготовка пропозицій Кабінету Міністрів України, у випадках, передбачених законодавством України, для прийняття рішень з питань застосування заходів щодо запобігання загрозам економіці держави на підставі досвіду країн НАТО у подоланні негативних чинників, спричинених різними загрозами. Погоджуємося з В. Ортинським [6] у тому, що в умовах інтеграції України і Європейського Союзу аналіз чинної нормативно-правової бази свідчить про підвищення ролі міжнародно-правових актів у забезпеченні економічної безпеки, оскільки зростає роль взаємодії держав у економічній сфері, приймаються узгоджені акти, спрямовані на посилення співпраці.

Цітрансформаційні явища зумовлені, насамперед, тими чинниками, що війна РФ проти України спричинить значні зрушення у світовій економіці, змінюючи ланцюги постачання низки сировинних товарів і продовольства, спричиняючи коливання цін на світових ринках і зниження темпів економічного зростання тощо. Що стосується України, то за свідченням дослідників [7, с. 50], національна економіка вже зазнала і зазнає значних втрат у результаті війни. Можна сподіватися, що частково ці втрати буде компенсовано за рахунок міжнародної допомоги та репарацій, отриманих від РФ за відповідними рішеннями Міжнародного суду ООН. Проте процес відновлення економічного і людського розвитку України буде вочевидь складним і тривалим, що підтверджується світовим історичним досвідом.

У цьому контексті слід врахувати той факт, що актуальні загрози економічній безпеці України мають як сучасну воєнну, так і структурну ознаку. Воєнні руйнування, атаки росії на об'єкти інфраструктури, окупація частини української території, бюджетна криза та інші виклики оголили вже відомі проблеми у функціонуванні української економіки. До економічної безпеки також відносяться рецесія через наслідки пандемії COVID-19, проблеми з оновленням матеріально-технічної бази виробництва, корупція, екологічні проблеми. Всі вони тільки посилюються під час російської агресії, але державний механізм витримав удар, хоч і за рахунок зростання боргу та фінансової ін'єкції від західних країн-партнерів [13, с. 255]. Надалі для відновлення економічного розвитку та безпеки в Україні важливо зберегти сільськогосподарське виробництво (продовольча безпека, експорт та внутрішнє споживання), сформулювати конкретні акценти

у розвитку важкої промисловості (насамперед, створення військових замовлень, здатних забезпечити виробництво потужностей з відповідним навантаженням), провести реформу законодавчого забезпечення захисту економіки у рамках збалансованого функціонування державних інституцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наразі у науковому середовищі присутні різні підходи до формування напрямів трансформації законодавчих основ щодо підвищення ефективності системи державного управління у сфері захисту економіки. Приміром, Д. Кошиков пропонує комплексний підхід удосконалення організаційно-правових основ механізму державного управління захистом економіки. Вчений зазначає, що процеси формування державної політики про економічну безпеку України вимагають суттєвого поліпшення та оптимізації щодо як нормативно-правової бази створення та розвитку системи економічної безпеки, так і питання захисту економіки у межах компетенції центральних органів виконавчої влади, відповідальних за реалізацію політики економічної безпеки в окремих галузях суспільно-політичного життя [4].

Подібний підхід підтверджується французьким досвідом, коли питання соціально-економічної безпеки бізнесу тісно пов'язані з законодавчим забезпеченням ринкових умов господарювання. Наприкінці 90-х років уряд Франції затвердив серію нормативно-правових актів щодо покращення соціально-економічного стану безпеки суб'єктів підприємницької діяльності. Це було вкрай необхідним у зв'язку із інтеграцією Франції до Європейського Союзу. Соціально-економічна безпека у Франції наприкінці ХХ століття регулювалась у трьох напрямках [2, с. 175]:

- законом було визначено захист майна підприємців та їх інтелектуальної власності, а також захист систем інформації та управління, які належать підприємствам, тобто захист усіх активів підприємств;

- наступним кроком стало впровадження постійного моніторингу конкурентів на внутрішньому та зовнішньому ринках і визначення основних критеріїв, за якими підприємці поступаються конкурентам;

- останнім кроком було врегулювання кризових явищ з двох боків – державою та фахівцями підприємств. Особливу увагу відводили пошуку та своєчасному уникненню загроз, що виникали внаслідок неефективних управлінських рішень через відсутність необхідної інформації, потрібної для керівництва підприємством [1, с. 30].

Безперечно, варто підтримати ідею С.С. Бандурки [2, с. 177] про те, що найефективнішими засобами забезпечення економічної безпеки підприємців є: по-перше, ефективна нормативно-правова база в цій області; по-друге, досконалі, високотехнологічні засоби виробництва та умови праці, а також застосування інноваційних технологій для підвищення власної конкурентоспроможності; по-третє, вироблення державної стратегії по усуненню адміністративними засобами можливих загроз (економічних, екологічних, військових, техногенних тощо). Вбачається доцільним проведення удосконалення умов підприємництва на двох рівнях – макро- та мікрорівнях. На першому рівні потрібно застосувати саме ту правову базу, яка б вдало забезпечувала безпеку осіб-підприємців, а також забезпечувала їх ефективну координацію. На другому – необхідно завжди вдосконалювати виробничі та науково-технічні засоби виробництва, зацікавити осіб своєю продукцією та постійно слідкувати за виникненням можливих загроз і потенційних небезпек.

Необхідно зазначити, що підходи вчених у недостатній мірі відображають врахування чинника воєнного стану та широкомасштабних воєнних дій, недостатньо дослідженими залишаються перспективи вдосконалення механізмів державного управління захистом економіки.

Мета і завдання статті. Зважаючи на нові виклики і загрози економіці, економічній безпеці та національній безпеці загалом метою цієї статті є пошук напрямів трансформації законодавчих основ щодо підвищення ефективності системи державного управління у сфері захисту економіки. Завданням статті є структуризація зазначених напрямів.

Виклад основного матеріалу. Захист економіки не повинен забезпечуватись одним органом, але він має підтримуватись усією системою органів державної влади, у чому мають бути задіяними всі галузі та структури економіки. Регулюючий вплив держави необхідно спрямовувати на поступове зниження її впливу на економіку (як можливості для створення умов щодо незалежної системи захисту від економічних потрясінь).

Існує вірна точка зору [3] про те, що на законодавчому рівні до сьогодні є низка суперечностей та невідповідностей між нормативно-правовими актами, які регулюють економічні питання держави. Розвиток соціально-економічної ситуації свідчить, що необхідний комплексний підхід до забезпечення економічної безпеки. Зокрема напрацювання комплексу заходів, які б дозволили завчасно

виявляти та ліквідувати загрози економічній безпеці, в такий спосіб створюючи умови для ефективного та динамічного розвитку економіки. Особливо актуальним таке упередження загроз є на етапі повномасштабного російського воєнного вторгнення та нових геополітичних умов загалом.

Водночас контекст удосконалення законодавчих основ щодо підвищення ефективності системи державного управління у сфері захисту економіки може включати у себе покращення положення Закону України «Про національну безпеку України» у частині визначення захисту економіки як окремого компонента національної безпеки, законодавчого закріплення національних інтересів у сфері економічної безпеки, суб'єктів, які їх забезпечують тощо. Також доцільним може бути внесення змін до Стратегії національної безпеки України, які зосереджені на питаннях комплексної економічної безпеки держави; удосконалення положень Стратегії кібербезпеки України щодо забезпечення інформаційної безпеки державних адміністраторів у економічному секторі; запровадження стратегічного планування захисту економіки за рахунок ухвалення окремого документа – Стратегії економічного захисту України, що може складатися з таких елементів, як фінансова, промислова, макроекономічна, інвестиційна, зовнішньоекономічна та людська безпека. Варто звернути увагу і на проект Закону України «Про господарську безпеку України», на чому і наголошує Д. Кошиков, а також ухвалити Нову стратегію сталого розвитку України з урахуванням наслідків війни, передбачити систему коригування показників досягнення ключових цілей (параметрів). У стратегічних документах доцільно окремо виділити критерії та показники економічної безпеки як складової частини національної безпеки, не обмежуючись обороною та військовою справою, а також включити критерії та показники, визначені резолюцією ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» [9].

Вчені також наголошують на тому, що вимагає змін і Закон України «Про основи державної регіональної політики», зокрема у контексті визначення пріоритету регіональної економічної безпеки як складової державної політики на мезорівні [10, с. 56]. Крім того, положення законів України «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні» потрібно привести у відповідність із Законами «Про зовнішньоекономічну діяльність» та «Про прикордонне співробітництво» щодо виконання зовнішньоекономічних функцій і функцій як органів прикордонного спів-

робітництва. Важливо розуміти і той факт, що дані напрями вдосконалення законодавства не можуть бути реалізованими без урахування особливостей процесів децентралізації та головне – умов воєнного стану.

У науковому середовищі існує дискусія щодо формування стратегічних основ трансформації законодавчих основ щодо підвищення ефективності системи державного управління у сфері захисту економіки. Деякі вчені вважають, що ці заходи мають будуватися на ухваленні цілого пакету законодавчих актів, які зможуть забезпечити стійкість законності у таких сферах, як фінансова, промислова, макроекономічна, інвестиційна, зовнішньоекономічна та соціальна безпека.

Фінансова безпека у системі державного управління у сфері захисту економіки є фундаментальною основою економічно ефективної держави, яка відповідає за довгострокову політику фінансової стабілізації та економічного зростання. Згідно з прогнозами експертів [12, с. 73], розвиток України в найближче десятиліття проходитиме вкрай складно, не тільки з урахуванням війни, складних міжнародних відносин та в умовах жорсткої конкуренції на фінансових ринках. Необхідність консолідації економічних та фінансових інтересів як на макро-, так і на мікрорівнях є неодмінною умовою подальших реформ фінансового сектора та забезпечення збалансованого розвитку національної економіки загалом. Для реалізації цього необхідно намітити ключові напрямки функціонування фінансової політики та визначити стратегічні пріоритети для зміцнення фінансової безпеки України в сучасних воєнних і у подальшому у післявоєнних умовах.

Приміром, П. Пилипишин, С. Ганущин [11, с. 519] та інші вчені підтримують ідею регулювання фінансової безпеки держави за допомогою нового Закону України «Про основи фінансової безпеки України». Він повинен включати чітко визначені підходи до формування системи державної фінансової безпеки, механізм його функціонування, повноваження та схему взаємодії суб'єктів фінансової безпеки України.

Є інший підхід [11, с. 520], у рамках якого вирішення проблем фінансової стійкості пропонується вирішити шляхом розвитку єдиної державної стратегії фінансово-економічної безпеки, а також внесення змін до чинних нормативно-правових актів для подолання існуючих прогалин та колізій, а також узгодження цих політик документами зі стратегічними напрями соціально-економічного розвитку економіки та її основними сферами. Частково

це може бути забезпечено зміною та деталізацією Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року.

Необхідно також звернути увагу на той факт, що важливою складовою механізму фінансового захисту економіки є бюджетна стійкість та властивість бюджету гнучко забезпечувати безпекові заходи. Системоутворюючим елементом бюджетної безпеки є державний бюджет, що є багатоаспектним поняттям. Бюджет як інструмент державної політики відіграє ключову роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку держави та реалізації її національних інтересів, зокрема обсяг та структура доходної та видаткової частин бюджету впливають на функціонування всіх галузей економіки. Саме тому у вищезазначених концептуальних документах основними цільовими стратегічними пріоритетами при формуванні напрямів забезпечення бюджетної безпеки України мають бути визначені такі [15, с. 2290]: забезпечення інтересів національної безпеки та реалізація національних економічних інтересів; забезпечення кредитоспроможності, фінансової стійкості та збалансованості бюджетної системи України; зниження залежності від державного боргу; ефективне виконання доходної та видаткової частин консолідованого та державного бюджету та державних зобов'язань; стимулювання розвитку бюджетоутворюючих галузей та стратегічно важливих підприємств.

У цьому контексті потрібно зазначити, що друга стратегічна складова трансформаційного механізму захисту економіки – промислова безпека, є одним з найважливіших елементів забезпечення захисту економіки не тільки України, але і європейського простору в цілому. У цьому напрямі Україна під час активної фази оборони проти російської воєнної агресії здійснила низку інтеграційних заходів, серед яких головне місце відводимо Конвенції ЄЕК ООН [14] про транскордонну дію промислових аварій яка набула чинності для України 4 жовтня 2022 р., чому передувало ухвалення відповідного законодавства в Україні. Конвенція ЄЕК ООН про транскордонний вплив промислових аварій була прийнята у 1992 р. і набула чинності у 2000 р. З того часу країни загальноєвропейського регіону, включаючи Сторони та країни-бенефіціари Програми допомоги та співробітництва, співпрацюють у сприянні її реалізації. Сьогодні Конвенція налічує 41 Сторону. Країни Східної та Південно-Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії отримали відчутну користь з діяльності в рамках програм.

Державний механізм забезпечення цього сегменту промислової безпеки базується на функціонуванні Державної служби України з надзвичайних ситуацій МВС, яка у тісній співпраці з місцевою владою, військовим командуванням, міськими та районними аварійними службами вживала заходів для забезпечення безпеки та пом'якшення наслідків аварій, спричинених російськими бомбардуваннями об'єктів, які містять небезпечні речовини (наприклад, нафтові термінали, сховища аміачної селітри та склади для зберігання хімікатів та агрохімікатів), зокрема щодо спеціальних вибухових уражень таких об'єктів.

Приєднання до вищезазначеної Конвенції є кульмінацією багаторічної роботи в галузі промислової безпеки, яка вважається надзвичайно важливою з огляду на високий рівень індустріалізації України, розвинену хімічну промисловість та багаті мінеральні ресурси. Будучи бенефіціаром Програми допомоги та співробітництва в рамках Конвенції з 2004 року [14], Україна бере активну участь у низці заходів та проєктів, спрямованих на зміцнення потенціалу країни у сфері безпечного управління небезпечними видами діяльності. Зокрема, Україна реалізувала проєкт ЄЕК ООН з дельти Дунаю (2010–2015 рр.), який дозволив зміцнити співпрацю з Республікою Молдова та Румунією шляхом удосконалення та гармонізації механізмів та підходів до управління небезпеками та кризами. Крім того, Україна посилила безпеку сховищ, багато з яких є серйозною проблемою з точки зору безпеки, за підтримки Агентства з охорони навколишнього середовища Німеччини під егідою Конвенції, зокрема шляхом підтримки розробки та тестування відповідної методології контрольних переліків (2013–2015 рр.).

Водночас необхідно зазначити, що наведені вище складові механізму державного управління трансформацією захисту економіки у рамках промислової безпеки потребують доповнень у контексті визначення положень щодо гарантій промислової безпеки у частині виробництва промислових продуктів. Такий елемент механізму також виражений і в Угоді про Асоціацію між ЄС і Україною, зокрема у статті 361 [8] зазначається, що «... співробітництво має на меті збереження, захист, поліпшення і відтворення якості навколишнього середовища, захист громадського здоров'я, розсудливе та раціональне використання природних ресурсів та заохочення заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища, *inter alia*, у таких сферах:... г) промислове забруднення

і промислові загрози...», цих питань також стосуються глави 10 та 11 Угоди про Асоціацію між ЄС та Україною.

Відтак ці та інші положення міжнародних актів створюють для України зобов'язання щодо забезпечення своєї частини заходів, як нормативно-правового, так і інституційного характеру. У таких умовах, на наше переконання, напрями трансформації законодавчих основ щодо підвищення ефективності системи державного управління у сфері захисту економіки мають бути виражені у комплексному нормативно-правовому акті: «Стратегії економічної безпеки України в умовах європейської інтеграції». Потреба такого документа зумовлена трансформаційними чинниками, котрі впливають на ефективність системи державного управління у сфері захисту економіки під час воєнного стану, в умовах міжнародних зобов'язань та в умовах інтенсифікації євроатлантичних інтеграційних процесів України, що у 2022 році позначилося набуттям статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Насамперед доцільно зауважити, що наразі чинна Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року у значній мірі втратила свою актуальність за умов повномасштабного російського вторгнення, зважаючи на той факт, що у цьому документі містяться положення про «... виклики, пов'язані із збройною агресією Російської Федерації та тимчасовою окупацією частини території України», які значно змінилися після 24 лютого 2022 року.

У чинній Стратегії містяться розділи і підрозділи, які визначають види загроз у рамках оцінки стану економічної безпеки та сформульовані завдання щодо подолання цих загроз. Водночас потрібно зазначити, що цим завданням не вистачає кореспонденції з інституційним забезпеченням їх реалізації, термінів (існують загальні часові рамки до 2025 року) та заходів контролю над забезпеченням виконання. Окрім цього, Стратегія позбавлена таких елементів, як оцінювання, контроль та постійне оновлення плану у разі зміни обставин за формування нових умов.

Оптимальний механізм трансформації цього стратегічного документа потребує застосування перевірених практичним досвідом і узагальнених напрямів, представлених у класичних школах публічного адміністрування. Приміром, найбільш комплексні підходи стратегічного планування сформовані під впливом Гарвардської політичної моделі. Така модель мала значний вплив на популярні процеси загального стратегічного планування у державному секторі. Завдання моделі – пошук найкращої відповідності між структурою

та її середовищем. Це досягається шляхом аналізу сильних, слабких сторін, можливостей та загроз основного структурного підрозділу, а також через цінності вищого керівництва та соціальні зобов'язання структури / органу. Планування та реалізація є відокремленими на концептуальному та практичному рівнях. Передбачається, що за розробку та реалізацію стратегії відповідає вище керівництво [5, с. 35]. У цьому контексті потреба закріплення відповідних центральних органів виконавчої влади за кожним рішенням щодо подолання загроз економічній безпеці є очевидною, що також має супроводжуватися встановленням відповідних термінів у тих випадках, де досягнення результатів супроводжується етапністю і терміновістю заходів.

Висновки. Виходячи з вищенаведеного, необхідно зазначити, що напрями трансформації законодавчих основ щодо підвищення ефективності системи державного управління у сфері захисту економіки повинні включати у себе стратегічні положення, зокрема: 1) аналіз і оцінка загроз економіці в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови; 2) напрями подолання загроз економіці; 3) інституційно-ресурсне забезпечення цієї сфери; 4) контролінг реалізації стратегічних завдань з подолання загроз економіці; 5) удосконалення законодавства щодо захисту економіки; 6) виконання міжнародних зобов'язань щодо трансформації державного управління у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аніщенко І.В., Пінчук Ю.Б. Оцінка ефективності реалізації та фінансове забезпечення програм розвитку малого бізнесу в регіоні. *Економіка та держава*. 2005. № 10. С. 29–33.
2. Бандурка С.С. Правове забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності: досвід окремих країн та можливості його використання в Україні. *Європейські перспективи*. 2019. № 3. С. 172–178.
3. Гбур З. Удосконалення організаційного механізму забезпечення економічної безпеки України. *«Демократичне врядування»*. Науковий вісник.

2017. Вип. 20. URL : <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/feb/26695/151040-article-text-326452-1-10-20181214.pdf>

4. Кошиков Д.О. Адміністративно-правові засади реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави: монографія. Харків: Факт. 2020. 480 с.

5. Мовчан У.В. Методологічні підходи до здійснення стратегічного планування політико-правового розвитку держави. *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип. 69. С. 31–45.

6. Ортинський В. Аналіз нормативно-правової основи забезпечення економічної безпеки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Юридичні науки. 2016. № 855. С. 4–12.

7. Резнікова О.О. Стратегічний аналіз безпекового середовища України. *Стратегічна панорама. Спеціальний випуск*. 2022. С. 45–53

8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/984_011#Text

9. Як ООН підтримує Цілі сталого розвитку в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>

10. Koshykov D.O. Promising ways to increase the effectiveness of public policy on economic security. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2020. 8. 52–58.

11. Pylypyshyn P. Legal regulation of the financial and economic security of Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2022. № 1 (42). Pp. 510–521.

12. Revak I. Strategic directions of strengthening financial security of Ukraine. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка». 2017. № 7(35). С. 72–76.

13. Romanovska Y. Problems of development of economic security in Ukraine: challenges and opportunities. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2022. № 5 (46). Pp. 249–257.

14. Ukraine joins UNECE Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents. URL: <https://unece.org/environment/press/ukraine-joins-unece-convention-transboundary-effects-industrial-accidents>.

15. Varnalii Z., Onyshchenko S., Filonych O., Maslii O. State policy for ensuring budgetary security of Ukraine in terms of financial globalization. *Internati*